

mysteria fuisset à Deo ordinatus, inde conjice, quot donis, bonis, ac benedictionibus cœlestibus fuisset cumulatus. Benedicens Moyses filios Israël, ad Josephum ait. benedictio illius, qui apparuit in rubo, veniat super caput Joseph, & super verticem Nazarai inter fratres suos: Deuter. 33. n. 16. Quod iste Joseph fuerit figura, ac typos nostri sanctissimi Patriarchæ tenet D. Bernardus homil. 2. super Missus est: Benedictio illius, qui apparuit in rubo, est benedictio ipsius Verbi Incarnati, qui ibi figurabatur: nam rubus spinosus, asper, humilis, & vilis significat Christi humanitatem, quam ipse sponse multis ærumnis, laboribusque subiectam suscepit. Ignis vero Divinitatem. Deus noster ignis est: qui humanitatem, ejusque mortalitatem, & infirmitatem non consumpsit. Ita D. Gregorius Magnus lib. 28. Moral. c. 2. Noster D. Cyrillus contra Eusebium. D. Gregor. Nyssenus Oratione de Christi Nativitate. D. Bernardus serm. in Signum Magnum: Apoc. 12. & ad locum Exod. Theodor. Rupertus, & alii; ac proinde idem valet: Benedictio illius, qui apparuit in rubo veniat super caput Joseph: ac benedictio ipsius Verbi Incarnati sit super nostrum Joseph; sed quid peculiare, ac singulare dicitur de eo, cum hæc benedictio sit omnibus communis? JESUS-CHRISTUS venit in hunc mundum omnes peccatores salvos facere. 1. Timoth. 5. n. 15. Verum est, quod Christus venit in hunc mundum, ut omnes salvos faceret, omnibusque benediceret, ac Divina, & cœlestia dona concederet. At benedictiones Divinæ, cœlestia bona gratiarum, ac virtutum donorum amplitudines inter omnes sunt valde peculiare, ac singulare concessæ Nostro Sancto Patriarchæ; pro quo faciunt sequentia verba: Et super verticem Nazarai inter fratres suos: veniat, scilicet, benedictio illius, qui apparuit in rubo. Nazarai: id est, ac separatus; ut docent Abulensis, Lyranus, Hugo, & alii; dicitur separatus inter fratres suos in donis ac excellentiis, ac suis magnalibus noster Sanctus Patriarcha, nam ipse inter omnes homines dignus habitus est, ut Christi pater reputaretur. ejus esset custos, ac nutritor, simulque cum illo, ac sua Sanctissima matre MARIA in eadem domo cohabitaret, eisque de suo labore alimenta provideret, ministraliaque obsequia exhiberet, ac in Ægyptum solatium, atque semper illius collega, ut loquitur Isidorus Insulanus 2. part. cap. 1. & ait: Joseph patris cœlestis vices gessit... Beatissima Regina mundi conjugis sua collega fuit, atque Angelica majestatis sublimitatem attingit.

Deuter. 33.

D. Gregor. Nyssen. D. Cyrill. D. Bernard.

Theodor. Rupertus.

1. Tim. 5. Donacalestia Joseph sunt valde peculiaris inter omnes.

Abulens. Lyran. Hugo.

Isidor. Insulan.

84. Gerlon.

Et magnis gestis fortiter colligenda est ejus gloria.

Vaticinium Isaia.

Matth. 1. n. 22. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur, quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem. Num. 23. Ecce Virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus Emmanuel: quod est interpretatum, Nobiscum Deus.

VERSIONES.

Perfusus n. 22. Ut impleretur, quod Deus in libro Isaia Prophetæ prænuñtiavit. Burgen. Ut præstaretur, vel perficeretur. Syrus n. 23. Ecce Virgo concipiet, &c. quod est interpretatum. Nobiscum Deus noster. S. Leo. Ecce Virgo accipiet in utero. Vatablus. Ecce Virgo prægnans erit, &c. Quod sic interpretatum est. S. Cyprian. Vocabis nomen ejus Emmanuel. Perfusus. Emmanuel, id est, quod in nobis habitet Deus. Ethiopicus. Et imponent ei nomen, cuius interpretatio est: Quod Deus apud nos.

EXPOSITIO I.

HOC totum factum est: esse verba Angeli cum Joseph loquentis, tenent D. Irenæus lib. 4. cap. 40. D. Chrysostom. Euthym. Theophylact. hoc loco. E contra, & verisimiliter D. Thomas, Leonius, D. Paschal. & multi alii Recentiores tenent verba esse Evangelistæ intendentis admirabilem Christi generationem de qua egerat, Virginisque augustissimum, & inauditum partum confirmare Isaia testimonio. Illud, Ut, non significat causam, sed consecutionem. Non quia prophetatum est, factum est mysterium, sed quia illud futurum erat, ideo prophetatum est.

Ecce Virgo in utero habebit, id est, Virgo concipiet absque ullo Virginitatis detrimento, & vocabunt nomen ejus Emmanuel, & componitur ex duabus propositionibus Hebraicis, & idem valet ac cum nobis Deus, vel nobiscum Deus; & est phrasîs Hebraica, ubi nomen pro re sumitur, & sensus est, revera? Verus Emmanuel erit, quia nobiscum Deus, verus Deus, & homo, non ut olim per gratiam cum Judæis, sed insuper per veram, ac realem personam, ac essentiam suam. Quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Joan. 1. n. 14.

85. D. Irenæus. D. Chryf. Euthym. Theophyl. D. Thom. Leonius. D. Paschal.

Phrasis. Hebraica.

Joan. 1.

QUÆSTIO XVIII.

Quare dicitur de Christo, quod vocabitur nomen ejus Emmanuel, cum in toto Evangelio sic vocatum non legamus?

87. Isai. 7.

Hoc Oraculum, quod refert Evangelista desumptum est ex Isai. 7. n. 14. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel. Et tamen hoc adimpletum esse in Christo Domino, concepto in utero Virginis, disertis verbis testatur noster Evangelista in præfati. Si autem nomen, quo Christus D. insignitus fuit inquiramus, facile invenitur ejus proprium nomen esse, JESUM, apud D. Lucam cap. 1. n. 31. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum: sic & ad Joseph Angelus Matth. 1. num. 21. Pariet autem filium, & vocabis nomen ejus Jesum: & idem nomen inditum fuisse Christo in Circumcisione testatur Luc. 2. n. 21. & vocatum est nomen ejus Iesus, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur. Et in sublimi crucis vexillo affixum est: Iesus Nazarens Rex Judæorum: Joan. 19. n. 19. & hoc fuit præclarissimum nostri Salvatoris nomen: Quomodo ergo dicitur à Propheta, ac Evangelista quod vocabitur nomen ejus Emmanuel?

Joan. 19. D. Justin. Lactantius. D. Chryf. Euthym. Theophyl. D. Paschal. D. Thom. Abulens. Lyran. Abulens. Beauxam.

D. Chryf.

D. August.

89. Nomina Christi multa. Isai. 9.

Isai. 8.

Coloss. 2.

86. Communis est Patrum sententia, quam docent D. Justin. ad Orthodoxos q. 13. Tertullian. lib. 3. contra Marcion. Lactantius lib. 4. de Vera Sapient. cap. 12. & in præfati D. Chrysostomus, Euthymius, Theophylactus, D. Paschal. D. Thomas. Albertus Magnus, Lyranus, Abulensis, noster Beauxames, & ut Tertullianus libro contra Judæos, Emmanuel, & Iesus, idem est nomen non sono, sed sensu: Emmanuel, id est nobiscum Deus: Iesus verò, id est, Salvator; & est sensus: Erit nobiscum Deus Salvator. Nec alius poterat esse noster Salvator, nisi Deus; & est Hebraismus, in quo sæpe nomen ponitur pro re; quia ipso advente in mundo, Nobiscum est Deus. D. Chrysostomus in præfati ait: Mos Scriptura est, eventus verum ponere nominum loco: quid enim aliud est, vocabitur nomen ejus Emmanuel, nisi videbunt oculi mortalium Deum inter homines versantem. D. August. serm. 4. de Nativitate ait: Salvator noster ab effectu rerum hoc nomen accepit, ut vocaretur, Nobiscum Deus. Majestas, ac dignitas Christi est supereminens, & infinita, inde variis nominibus explicatur, ac demonstratur, Isai. 9. n. 6. Et vocabitur nomen ejus admirabilis, consiliarius, Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis: est Metonymia, & his explicantur Magnalia, quæ in Christo D. relucet, ac resplendent. Similiter idem Propheta de eodem Christo D. ait: Vocabitur nomen ejus: Accelera spolia detrabere, festina prædare. Et duplicato verbo ait: Accelera, festina; quia Christus D. futurus erat celerissimus prædator, & citissimè nos, qui eramus spolia, & præda diaboli, ab ejus potestate liberavit, & sibi detraxit, orbemque ad se convertit, ac adduxit, juxta illud Apostol. 2. Colossens. n. 15.

expolians principatus, traduxit confidenter. Sic & dicitur de Ecclesia, Isai. 6. n. 4. Non vocaberis Isai. 6. ultra derelicta, sed vocaberis voluntas mea in ea, Non enim hoc nomine Ecclesia veluti proprio est appellata, sed quia voluntas, ac benevolentia Dei in illa ostenditur.

Multa & varia sunt Dei nomina, quæ veluti recapitulantur in hoc nomine Emmanuel, id est Nobiscum Deus. Appellatur Deus: Iehovab, Adonai, Elobim, El: Nomen, Iehovab: Emmanuel dicit Dei essentiam, quatenus est primum & immensum ens, à quo omnia entia suum participant esse. Adonai, significat Deum, prout est omnium Dominus supremus, Elobim, dicit Deum providentem, prout est omnium gubernator iudex, ac vindex. El, denotat Dei omnipotentiam, & infinitum robur. Emmanuel, seu Christus Dominus est, Iehovab quia sicut dat esse in naturalibus, ita dat esse in spiritualibus gratiæ, & sanctificationis. Adonai: quia data est ei suprema omnium potestas: Elobim, quia ipse est constitutus iudex omnium vivorum, ac mortuorum: El, dicit Dei robur, & omnipotentiam, quia Deus totam suam omnipotentiam, ac robur ostendit in Christo, ac ejus incarnatione: Fecit potentiam in brachio suo.

Quæ omnia Dei nomina sub nomine Iesu continentur. D. Bernardus serm. 15. in Cantica ait: Omnia nomina Dei, aut pietatis gratiam, aut potentiam majestatis sonant. Nomen pietatis est Emmanuel, nomen pietatis est Iesus. Rursus Propheta inquit: Vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. Primum, tertium, quartum majestatem sonant, reliqua pietatem. Profecto majestatis, ac potentia nomen in id, quod est pietatis, & gratia quodammodo transfunditur ipsamque effunditur abunde per Iesum Christum Salvatorem nostrum. Et post pauca subdit: O nomen benedictum! Oleum usquequoque effusum. Quousque? de celo in Iudæam; deinde in omnem terram excurrit, & de toto orbe clamas Ecclesia: oleum effusum nomen tuum: Effusum planè, quod non solum cælum, terraque profudit, sed aspergit, & inferos adiit. Ut in nomine Iesu omne genua flectatur cœlestium, terrestrium, & inferorum, & omnis lingua confiteatur, & dicat: Oleum effusum nomen tuum.

Perpende verba Sancti Doctoris: Profecto majestatis, ac potentia nomen in id, quod est pietatis. & gratia quodammodo transfunditur, si omnia Dei nomina, quæ potentiam indicant, in hoc Iesu nomine continentur, ac recapitulantur. Inde super omnia Dei nomina est maximè venerabile, ut notat Abulensis ad c. 13. Numer. q. 7. ait: Ecclesia communis ac laudabilis consuetudo magis honorat istud nomen, Iesus, quam nomen Deus, Unde audio nomine Iesu, devoti fideles, aut capite inclinanti, aut genuflectunt; quod non faciunt audio nomine Deus.

Et unde tantus honor, ac reverentia Sanctissimo Iesu nomini? Alia Dei nomina, ut dicit D. Bernardus proximè citatus, dicunt Dei celsitudinem, majestatem, ac potentiam: ac Sanctissimum Iesus nomen dicit ejus meritum, ac infinitam charitatem, qua nos redemit, ac liberavit à potestate dæmonis; & quæ ex meritis sunt, semper maximè affectum alliciunt.

90. Nomina Dei sub nomine Iesu continentur.

91. Sub nomine Iesu continentur omnia Dei nomina.

92. Iesus nomen maximum venerabile.

93.

ciont, & illustriora, ac venerabiliora cæteris apparent. Maxime à Deo laudatus est Moïses super cæteros. De eo ait Deus: At non talis servus meus Moïses qui in domo mea fidelissimus est: Numer. 12. Numer. 12. v. 7. & tamen Sacerdotalis dignitas non conceditur Moïsi, ac filiis ejus, sed Aaroni, cum suis successoribus. Applicata quoque ad te Aaron fratrem tuum, cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur tibi. Exod. 28. n. 1. Cur Moïsi, cum tantis meritis præfulgeret, & cum tam acceptus, & gratus esset Deo, Sacerdotalis dignitas non datur, sed Aaroni, ac filiis ejus: & si Moïses dignior esset dignitate Sacerdotali, tamen illustrior, ac præclarior erat meritis ad dignitatem, quam illius possessione, ac exercitio Constituatur Aaron in dignitate; at Moïses suis meritis, & virtutibus illustrius resplendet, ac fulget, quam Aaron tanta dignitate. Anastasius Nyssenus q. 38 ait: Moïses non fuit unctus oleo, non gestavit vestem Sacerdotalem, sed Sacerdotes induit ut discas quod ei, qui est secundum Deum perfectus, ornamentum sufficit virtutum. Moïses ad sui celsitudinem, ac illustrationem non indiget dignitate: Et ornamentum sufficit virtutum.

Math. 1. n. 24. Exurgens autem Joseph à somno, fecit sicut præcepit ei Angelus, & accepit conjugem suam. Num. 25. Et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum: & vocavit nomen ejus Jesum.

VERSIONES.

Syriac. n. 24. Cum surrexisset à somno, &c. egit sicut præceperat ei. Græcus, & A-Excitatus, seu expegefactus. Pagninus. Sicut mandavit Angelus, assumpsit eam. Vatablus. Quod injunxerat Angelus, Burgen. Libens admisit eam. Ethiopicus. Et accepit Mariam Sponsam ejus. Persicus. Et accepit uxorem suam. Syriacus, n. 25. Neque cognovit eam, & vocavit illum. Arabicus. Quousque peperisset. Ethiopicus. Et vocavit ille nomen ejus Jesum. Burgen. Filium illum suum, illum primogenitum, quem vocavit Jesum nomine.

EXPOSITIO II.

94. Græcus. EXURGENS autem Joseph à somno id est ut habet Græcus, Excitatus, seu expegefactus: fecit sicut præcepit ei Angelus: omni timore, & suspitione deposita,

sulcepit Virginem Mariam conjugem suam, seu ut legit Burgen. Libens admisit eam, cum eaque habitavit, ut advertit Lyranus: obsequiosè administrans, ut dominam suam, & non cognoscebat eam donec peperit: per illam particulam, Donec, non significatur, postea cognovisse, sed denotatur, quod semper, & nunquam cognoverit, ut ex multis Scripturæ locis Quæstione sequenti demonstravero: Filium suum primogenitum: Non quod post eum alius natus fuerit, sed quod nemo ante eum natus sit; De quo etiam statim eadem quæstione sequenti.

QUÆSTIO XIX.

Alius expenduntur verba Evangelistæ de Joseph: Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum.

EX his verbis Evangelistæ: Non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum, impius Helvidius, ut refert D. Hieronymus in libro adversus ipsum, & alii Hæretici impio, ac blasphemo ore contra Deiparæ Mariæ Virginitatem argumenta fabricabant, ac si post natum Christum cognovisset Joseph, at deinde dicitur primogenitus, ac si postea alii fuissent geniti.

Tamen Sanctissimam Deiparam ante partum, & post partum, ac per totam vitam, perfectissimam, & summam virginitatem servasse, Conclusio est certissima de fide definita in multis Conciliis, in 5. Synodo. Can. 6. & in 6. Synodo, Act. 11. eamque docent omnes Patres, ut referunt communiter Theologi cum D. Thom. 3. q. p. 28. art. 3. & latè ibi Suarius tom. 2. ad 3. p. disp. 5. sect. 3.

Ad objectionem illam, Non cognoscebat eam donec peperit filium suum. Respondet primò D. Epiphanius hæret. 31. Quod Joseph intellectu, D. Epiph. ac mente non cognovit, nec penetravit, ac intellexit dignitatem, excellentiam, ac summam sanctitatem Deiparæ suæ Sponsæ, donec peperit Christum.

Secundò: D. Hilarius relatus in catena D. Thomæ, Carthusianus, Ganeus, & alii, hoc referunt ad oculos corporales, quod Joseph non cognoverit Virginis vulvum, donec peperit. Quando enim Christum Deum in utero gestabat, tantum splendorem ex vultu emittebat, ut Joseph ipsam perspicuè intueri non posset: quemadmodum Israëlita fulgidam Moïses faciem intueri non valebant. Exod. 34. n. 29. Hæc omnia symbolica, & mystica sunt, aliena à vero sensu.

Tertiò, & maxime ad literam: Cognoscere, in sensu Scripturæ dicit copulam maritalem, ac actum conjugalem, qui nullo modo extitit inter Joseph, & B. Mariam; cum ipsa dicatur concepisse de Spiritu Sancto: illa autem particula, Donec, non ponitur in Scriptura pro tempore determinato præcisè, sed ita ponitur pro tempore, ut significet tempus futurum. Sic ait Paulus 1. Corinth. 15. n. 25. Operiet Christum regnare, donec ponam inimicos suos sub

sub pedibus: & David Psalm. 109. num. 2. Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum: Numquid postquam Deus sub pedibus Christi inimicos posuit, Christus non regnabit? Nunquid ad dexteram Patris non sedebat: regnabit, & sedebit in æternum? & Matth. 5. n. 26. de iracundo mittendo in carcerem dicitur: Non exies inde donec reddas novissimum quadrantem: id est, nunquam exies de carcere gehennæ. Et 2. Reg. 20. n. 3. scribitur: Michol filia Saul non est natus filius usque in diem mortis suæ. Id est, nunquam. Et de corvo misso à Noè ex Arca dicitur Genes. 8. num. 8. Non est reversus donec siccarentur aquæ: hoc est, nunquam est reversus. Ut si dicatur: Theresia servavit Virginitatem donec mortua est, id est, mortua est Virgo. Cum ergo dicitur: Non cognoscebat eam donec peperit, id est nec postea cognovit. Filium suum primogenitum: non sequitur ex hoc, quod alii fuerint ex Joseph nati; quia ut rectè docent D. Damascen. lib. 4. c. 15. D. Epiphanius. hær. 78. Primogenitus in Scriptura dicitur ille ante quem nemo natus est, etiamsi sit unicus, & unigenitus. Christus D. dicitur Primogenitus Patris: Paulus ad Hebr. 1. n. 6. Cum iterum introducit primogenitum in orbem terra: & tamen Deus Pater unicum habebit filium naturalem; ergo filius unicus, & solus primogenitus vocari potest. Similiter Exod. 13. num. 2. mandabat Deus: Sanctifica mihi omne primogenitum: & sic mulier unum tantum peperisset, ille primogenitus erat, & sanctifican-

101. Ergo Sanctissima Maria semper per totam vitam extitit Virgo purissima cum maternitatis honore. Clamat Eccles. 23. n. 12. Vide arcum, & benedic, qui fecit illum, valde enim speciosus est in splendore suo: Non mandat spectare totius orbis Machinam, nec Solem, nec Lunam, nec Cælum scintillantibus stellis, nec prata varietate florum ornata, sed arcum; & quid mirabilius, & magis admirandum apparet in arcu, quam Sole, Luna, Stellis, & cæteris, quæ in hac orbis machina cernuntur? Arcus ex duobus coloribus componitur, ex aqua, & igne, quorum adunatio gratissimam pulchritudinem facit; in qua ostenditur fecunditas, ipsa enim mater est piscium, ac volatilium. In igne autem Virginitas commendatur, nullum animal in ipso gignitur, quamvis aliquid & rarum valeat in ipso vivere. Hinc arcus Sanctissimam Deiparam adumbrat, quæ super cætera, quæ purè creata sunt & valde mirabilis, & speciosa in splendore suo, tam oculis humanis, quam Divinis. Cardinalis Haligrinus apud Delrium Cant. 7. & Haligrinus ait: Resplendet arcus duobus coloribus, quorum neuterque est alteri ad decorem. Habet enim virorem aquæ, quæ mater est multorum animalium habet, & ruborem ignis, qui virgo est, quia nullum animal parit. His duobus coloribus B. Virgo velut arcus cæli speciosa resfulget, & de hoc arcu dicitur ad Noè: Ponam arcum meum in nubibus cæli, & recordabor fœderis mei, quod pepigi tecum. Ipsa enim in celestibus assumpta, ut recordeatur misericordie, quam humano generi promisit.

CAPUT II.

UM ergo natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis: ecce Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam. 2. Dicentes: Ubi est qui natus est rex Judæorum: vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. 3. Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Jerosolyma cum illo. 4. Et congregans omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. 5. At illi dixerunt ei, in Bethlehem Juda: sic enim scriptum est per Prophetam. 6. Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquam minima es in Principibus Juda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. 7. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis. 8. Et mittens illos in Bethlehem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puero: & cum inveneritis renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum. 9. Qui cum audissent Regem, abierunt, & ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usquedum veniens staret supra ubi erat puer. 10. Videntes autem stellam, gavisii sunt gaudio magno valde. 11. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum: & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. 12. Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem per aliam viam reversi sunt in regionem suam. 13. Qui cum recessissent, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens: Surge, & accipe puerum, & matrem, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usquedum dicam tibi. Futurum est enim, ut Herodes querat puerum ad perdendum eum. 14. Qui cum surgens accepit puerum, & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum. 15. Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur, quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem: Ex Ægypto vocavi filium meum. 16. Tunc Herodes videns quoniam